

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 382/08-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. marca 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Ing. F. N., B., zastúpeného advokátkou JUDr. K. A., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 127/2002, za účasti Okresného súdu Bardejov, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. F. N. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 127/2002 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bardejov p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 127/2002 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. F. N. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € [slovom tisíc eur (30 126 Sk)], ktoré mu j e Okresný súd Bardejov p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bardejov j e p o v i n n ý uhradiť Ing. F. N. trovy konania v sume 265,92 € [slovom dvestošesťdesiatpäť eur a deväťdesiatdva centov (8 011,08 Sk)] na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. K. A., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 382/08 zo 16. decembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. F. N. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 127/2002 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou doručenou okresnému súdu 8. februára 2002 domáhal zaplatenia dlžnej mzdy a diét.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

V sťažnosti sa sťažovateľ okrem toho, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, domáhal aj toho, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v označenom konaní bez zbytočných prietahov a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 3 319,39 € (100 000 Sk), ako aj úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 1177/08 doručeným ústavnému súdu 21. januára 2009, v ktorom okrem chronológie procesných úkonov uviedol:

„I. Sťažovateľ Ing. F. N. sa v konaní, v ktorom podľa jeho tvrdenia malo dôjsť postupom súdu k porušeniu jeho základných práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, domáha voči žalovanému B., a. s., B. zaplataenia mzdy a diét z pracovného pomeru založeného účastníkmi uzavretou pracovnou zmluvou. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ práce mal vykonávať v zahraničí (...) a tiež vzhľadom na okolnosti prípadu tak, ako vyplývajú z doteraz vykonaného dokazovania i zložitými podmienkami pri zabezpečovaní dôkazov v mieste pracoviska sťažovateľa, je treba tento spor považovať za skutkovo, ale aj právne veľmi zložitý.

III. Prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku v konaní nenastali.

IV. Sťažovateľ nespôsobil prietahy v konaní.

V. Z chronológie úkonov uvedených v bode II. vyjadrenia nemožno vyvodit' prietahy, ktoré by spôsobil súd, lebo jednotlivé úkony súdu boli vykonávané v primeranej časovej následnosti a zamerané na meritórne vybavenie veci. Rovnaké stanovisko som zaujal aj k sťažnostiam sťažovateľa adresovaným predsedovi okresného súdu.

VI. Ako vyplýva z bodu V. vyjadrenia k prietahom v konaní nedošlo.

VII. Celková dĺžka konania bola nesporne ovplyvnená opakovanou zmenou zákonnej sudkyne, ku ktorej došlo v súlade s ustanovením § 51 ods. 4 písm. b/ zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch. K zmenám v osobe zákonnej sudkyne však došlo z objektívnych dôvodov (odchod zákonnej sudkyne do dôchodku a príchod novej sudkyne), čo nemožno pričítať na ťarchu konajúceho súdu.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 2. februára 2009, v ktorom okrem iného uviedol:

«Nesúhlasím s názorom predsedu Okresného súdu Bardejov, že v konaní vedenom na Okresnom súde pod sp. zn. 3C/127/2002 nedošlo k prietahom, ktoré by spôsobil súd. Odvolávam sa v plnom rozsahu na zdôvodnenie sťažnosti.

Považujem však za potrebné zdôrazniť niektoré skutočnosti. Celkovú dĺžku konania odôvodnil predseda súdu „opakovanou zmenou zákonnej sudkyne“. Podľa môjho názoru predseda súdu nemá povinnosť meniť zákonného sudcu v prípade akejkoľvek zmeny obsadenia súdu sudcami. V posudzovanej veci došlo k zmene zákonného sudcu dvakrát. Prvýkrát 4. 7. 2006 a druhýkrát 28. 6. 2007, teda ani nie po roku. Takýto postup nebol správny a najmä nie v posudzovanom prípade, keď žaloba bola podaná 8. 2. 2002, a teda k zmene zákonného sudcu došlo po niekoľkoročnom konaní. Postup predsedu súdu mal za následok, že nový zákonný sudca vykonával dôkazy opätovne, čo spôsobilo, že do dnešného dňa nebolo o veci rozhodnuté. Organizácia práce súdu nemôže byť dôvodom na prietahy v konaní (nález sp. zn. I. ÚS 47/96). Postup predsedu súdu (zmena zákonného sudcu) spôsobil prietahy v konaní.

Rovnako však boli prietahy v konaní spôsobené zákonnými sudcami, ktorým bola vec pridelená, a to z dôvodu nesprávneho procesného postupu, najmä opakovaného vykonávania dôkazov (opätovné vypočúvanie navrhovateľa), vykonávania neúčelných dôkazov (dožiadanie... súdu o výsluch svedka), nedostatočné využitie procesných prostriedkov na zabezpečenie konania pojednávania (opätovné žiadosti právneho zástupcu odporcu o odročenie pojednávania zo zdravotných dôvodov).»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 3 C 127/2002 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- konanie na okresnom súde začalo 8. februára 2002, keď mu bol doručený návrh sťažovateľa, ktorý sa v pracovnoprávnej veci domáhal zaplataenia „*mzdy a diét*“ v sume 865 397,75 Sk s prísl.,

- v období od 18. apríla 2002, keď bol okresnému súdu doručený návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia, do 18. mája 2004, keď bolo právoplatne rozhodnuté vo veci predbežného opatrenia, okresný súd a v rámci odvolacieho konania aj Krajský súd v Prešove (ďalej len „*krajský súd*“ alebo „*odvolací súd*“) rozhodovali okrem vznesenej námietky zaujatosti voči všetkým sudcom okresného súdu a žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku výlučne o návrhu na vydanie predbežného opatrenia,

- krajský súd uzneseniami z 31. januára 2003 a 13. októbra 2003 zrušil uznesenia okresného súdu z 3. júna 2002 a 27. mája 2003, ktorými boli návrhy na vydanie predbežného opatrenia zamietnuté, a až uznesením sp. zn. 4 Co 31/04 z 18. marca 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. mája 2004, potvrdil uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 C 127/2002 zo 17. decembra 2003 o nariadení predbežného opatrenia, ktorým „*prvostupňový súd uložil žalovanému poskytnúť žalobcovi časť mzdy vo výške 250 000 Sk*“,

- 23. júna 2004 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. október 2004,

- 1. októbra 2004 bolo okresnému súdu doručené písomné ospravedlnenie neúčasti sťažovateľa na pojednávaní nariadenom na 27. október 2004, pričom jeho právny zástupca navrhol, aby okresný súd vo veci pojednával bez účasti právnych zástupcov účastníkov konania, a tiež poukázal na to, že sťažovateľ „*vykonáva činnosť vedúceho baliacej stanice*“ v zahraničí a že „*existujúce obchodné, pracovné zvyklosti a prírodné podmienky umožňujú navrhovateľovi vycestovať na územie Slovenskej republiky len jedenkrát za rok, a to len počas leta*“,

- pojednávanie uskutočnené 27. októbra 2004 bolo odročené na neurčito „z dôvodu ďalšieho dokazovania a to vypočutia navrhovateľa a svedkov“,

- právny zástupca sťažovateľa podaním zo 16. novembra 2004 navrhol okresnému súdu konať o mzdovom nároku „k dátumu 10. 06. 2001“ bez účasti sťažovateľa a uviedol, že sťažovateľ sa na území Slovenskej republiky bude zdržiavať od 7. júla 2005 do 19. júla 2005,

- okresný súd prípisom z 3. marca 2005 vyžiadal písomné podklady na rozhodnutie vo veci,

- okresný súd po zohľadnení návrhu právneho zástupcu sťažovateľa odročil pojednávanie uskutočnené 25. mája 2005 na 7. júl 2005 a následne nariadil pojednávanie na 13. júl 2005,

- na pojednávaní uskutočnenom 13. júla 2005 bol vypočutý sťažovateľ a traja svedkovia, pričom okresný súd odročil pojednávanie z dôvodu ďalšieho dokazovania,

- prípisom zo 4. augusta 2005 okresný súd vyzval odporcu, aby v lehote 10 dní predložil vyúčtovanie záloh na diéty, ktoré sťažovateľovi boli poskytnuté v roku 2001,

- prípisom z 15. decembra 2005 okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby v lehote 10 dní predložil vyúčtovanie poskytnutých záloh na diéty,

- 27. marca 2006 okresný súd nariadil pojednávanie na 11. máj 2006, avšak toto pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu lekárskeho vyšetrenia zákonnej sudkyne,

- 4. júla 2006 bola vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie inému zákonnému sudcovi,

- 25. októbra 2006 okresný súd nariadil pojednávanie na 16. január 2007 a neskôr na 30. január 2007, avšak toto pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu rozhodnutia o nutnosti opätovného vypočutia sťažovateľa,

- 26. februára 2007 okresný súd nariadil pojednávanie na 9. máj 2007, ktoré bolo odročené na 17. júl 2007 z rovnakého dôvodu, ako v predošlom prípade,

- 28. júna 2007 bola vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie inej zákonnej sudkyňi,

- pojednávanie nariadené na 17. júl 2007 sa neuskutočnilo z dôvodu neúčasti účastníkov konania a bolo odročené na neurčito,

- 17. júla 2007 okresný súd nariadil pojednávanie na 3. august 2007,

- na pojednávani uskutočnenom 3. augusta 2007 bol opätovne vypočutý sťažovateľ a pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu ďalšieho dokazovania,
- 7. decembra 2007 okresný súd vypracoval návrh dožiadania adresovaný „*príslušnému súdu pre obec A.*“ z dôvodu výsluchu sťažovateľa,
- podaním doručeným okresnému súdu 12. decembra 2007 právny zástupca namietal neúčelnosť žiadosti okresného súdu o vypočutie sťažovateľa dožiadaným... súdom,
- podaním zo 16. januára 2008 okresný súd požiadal Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) o „*vybavenie dožiadania*“,
- 21. apríla 2008 okresný súd nariadil pojednávanie na 9. máj 2008 a neskôr na 29. máj 2008, avšak ani toto pojednávanie sa neuskutočnilo, a to pre neúčast' právneho zástupcu odporcu, ktorý sa zo zdravotných dôvodov vopred ospravedlnil, a pojednávanie bolo odročené na 17. jún 2008,
- okresný súd na žiadosť právneho zástupcu odporcu nariadil pojednávanie na 23. júl 2008, toto pojednávanie sa neuskutočnilo a bolo odročené na neurčito z dôvodu „*zistenia, kedy sa právny zástupca odporcu bude môcť zúčastniť na pojednávaní*“,
- 27. septembra 2008 okresný súd nariadil pojednávanie na 15. október 2008, ktoré sa však neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania a predvolaných svedkov, u ktorých doručenie predvolania nebolo vykázané, pojednávanie bolo následne odročené na 21. november 2008, avšak z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne sa neuskutočnilo,
- 31. októbra 2008 bola okresnému súdu doručená správa ministerstva spravodlivosti o dôvodoch nevybavenia dožiadania výsluchu sťažovateľa, ktorý mal byť realizovaný súdmi v...

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len

z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory, v ktorých účastníci uplatňujú mzdové a iné nároky vyplývajúce z pracovného pomeru voči zamestnávateľom, tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich po právnej stránke hodnotiť ako zložité.

Po skutkovej stránke v zhode s názorom uvedeným vo vyjadrení okresného súdu k sťažnosti ústavný súd pripúšťa určitú mieru zložitosti najmä v súvislosti s tým, že sťažovateľ vykonáva práce v zahraničí, kde sa aj zdržiava, čo dosiaľ komplikovalo a v súčasnosti stále sťažuje možnosť jeho opätovného vypočutia.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd nezistil také skutočnosti, ktoré by v súvislosti s prietahmi v konaní mali byť pripísané na ťarchu sťažovateľa. Aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti uviedol, že *„sťažovateľ nespôsobil prietahy v konaní“*.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní. Z predloženého spisu ústavný súd zistil, že okresný súd v tomto konaní postupoval v zásade plynulo bez toho, aby toto konanie bolo poznačené nečinnosťou.

Ústavný súd vo svojej judikatúre uviedol, že k zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže dôjsť nielen nekonaním príslušného súdu, ale aj nesprávnou (neefektívnou) a nesústredenou činnosťou súdu, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania vo veci, s ktorou sa na súd obrátil (m. m. II. ÚS 2/01).

Okresný súd podľa názoru ústavného súdu postupoval v napadnutom konaní neefektívne na jeho začiatku od momentu, keď sťažovateľ doručil okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia (18. apríl 2002), ktorým sa domáhal zaplatenia „*aspoň časti mzdy a diét*“, až do 18. mája 2004, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Co 31/04, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu sp. zn. 3 C 127/2002 zo 17. decembra 2003 o nariadení predbežného opatrenia, na základe ktorého okresný súd „*uložil žalovanému poskytnúť žalobcovi časť mzdy vo výške 250 000 Sk*“.

Krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 542/02 z 31. januára 2003 zrušil uznesenie okresného súdu z 3. júna 2002 o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia a v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Treba prisvedčiť žalovanému, že prvostupňové rozhodnutie je logicky rozporné, ak sa porovná s rozhodnutím o oslobodení od súdnych poplatkov. Uznesením zo dňa 3. 6. 2002, č. k. 3 C 127/02-41 bolo priznané oslobodenie žalobcovi od súdnych poplatkov a súd prvého stupňa tu uviedol, že zistil, že žalobca nemá žiaden príjem a jeho osobné a majetkové pomery sú zlé. Ďalej treba uviesť, že žalobca tvrdí, že pracovný pomer bol uzavretý na dobu neurčitú. Na druhej strane v odôvodnení napadnutého rozsudku uvádza súd prvého stupňa, že pracovný pomer sa skončil a má teda za preukázané a nie je splnená podmienka, že zo závažných dôvodov žalobca nepracuje, resp. súd prvého stupňa priamo uvádza, že v spoločnosti s. r. o. E. bol žalobca určený ako spolusprávca vo vzťahu k tretej osobe.

Za daného stavu veci je preto rozhodnutie o predbežnom opatrení nepreskúmateľné, a preto ho odvolací súd podľa § 221 ods. 1 písm. c/ OSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.“

V ďalšom priebehu konania krajský súd uznesením sp. zn. 4 Co 325/03 z 13. októbra 2003 zrušil uznesenie okresného súdu z 29. mája 2003, ktorým okresný súd opätovne zamietol návrh na vydanie predbežného opatrenia. Krajský súd v odôvodnení uznesenia okrem iného uviedol:

„Uznesenie súdu prvého stupňa je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov. Pri skúmaní podmienok dôvodnosti súd prvého stupňa vôbec nehodnotil tvrdenia a dôkazy, ktoré predložil žalobca ohľadne ďalšieho trvania pracovného pomeru. Hodnotenie neuskutočnil ani skutkovo a ani právne. Treba zdôrazniť, že otázku pravdepodobnosti existencie práva je načim hodnotiť vo všetkých súvislostiach. Konanie v otázke hodnotenia ponúknutých dôkazov trpí preto medzerou, ktorú nemôže vyplniť odvolací súd bez ujmy na právach účastníkov.“

Okresný súd až uznesením zo 17. decembra 2003 návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia vyhovel, pričom po odvolaní toto uznesenie bolo právoplatne potvrdené krajským súdom 18. mája 2004.

Ústavný súd zastáva názor, že ak v okolnostiach daného prípadu okresný súd po podaní návrhu na vydanie predbežného opatrenia nekonal vo veci samej, nemožno takýto priebeh konania považovať za efektívny postup pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa (napr. IV. ÚS 233/04). Pri posudzovaní, či došlo k zbytočným priet'ahom v namietanom konaní z hľadiska postupu okresného súdu, vychádzal ústavný súd zo svojej stabilnej judikatúry, podľa ktorej rozhodovanie o predbežnom opatrení nie je zákonnou prekážkou v konaní súdu o samotnej veci (II. ÚS 66/02, IV. ÚS 42/04).

Podľa názoru ústavného súdu vysloveného v predchádzajúcej judikatúre rozhodnutie o predbežnom opatrení neodstraňuje stav právnej neistoty, odstránenie ktorého je účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Preto obdobie, v ktorom súd konal

len o predbežnom opatrení, je dobou zbytočných priet'ahov vo veci samej (III. ÚS 42/02). Neefektívna činnosť okresného počas rozhodovania o predbežnom opatrení predĺžila v danom prípade konanie vo veci samej o viac ako dva roky.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti taktiež vyslovil, že konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu o vydaní predbežného opatrenia nepredstavuje zákonnú prekážku postupu vo veci samej toho súdu, ktorý predbežné opatrenie vydal (m. m. II. ÚS 214/02).

Obranu okresného súdu poukazujúcu na časté zmeny sudcov, ktorí vec prerokovali, ústavný súd neakceptoval, pričom v tejto súvislosti vo svojej judikatúre uviedol, že v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezavahuje štát zodpovednosti za zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (III. ÚS 172/02). Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu pracovných vecí či námietka častých personálnych zmien obsadenia tohto úseku a v tejto súvislosti neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných priet'ahov.

Pokiaľ sťažovateľ vo svojom vyjadrení z 2. februára 2009 namietal podľa jeho názoru nesprávny procesný postup okresného súdu, ako napríklad „opakované vykonávanie dôkazov“ a „vykonávanie neúčelných dôkazov“, ústavný súd poukazuje na to, že z ústavného princípu nezávislosti súdov (čl. 141 ods. 1 ústavy) vyplýva aj zásada voľného hodnotenia dôkazov (§ 132 OSP). Preto, ak všeobecný súd pri svojom rozhodovaní postupoval podľa citovaného zákonného ustanovenia, nespadá do právomoci ústavného súdu opätovne posudzovať hodnotenia ním vykonaných dôkazov.

Ústavný súd v nadväznosti na to poznamenáva, že sa detailnejšie nezaoberal postupom okresného súdu pri hodnotení dôkazov, najmä pokiaľ ide o nariad'ovanie

opakovaných výsluchov sťažovateľa, rešpektujúc skutočnosť, že hodnotenie dôkazov je podľa § 132 OSP výlučnou záležitosťou všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 92/03).

Napokon súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor (napr. m. m. II. ÚS 291/06), že takýto zdĺhavý a neefektívny priebeh konania, ako ho vyhodnotil ústavný súd, pokiaľ ide o postup okresného súdu v právnej veci sťažovateľa o zaplatenie mzdy a diét, ktorý nevedol ani po viac ako siedmich rokoch k odstráneniu jeho právnej neistoty, je z ústavnoprávneho hľadiska neprijateľný.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 C 127/2002 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 000 Sk (3 319,39 €) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na to, že *„ide o vec, ktorá má zásadný a podstatný vplyv na samotnú sociálnu existenciu sťažovateľa a priznanie primeraného zadosťučinenia Ústavným súdom SR je plne namieste“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 3 C 127/2002 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, najmä význam sporu pre sťažovateľa, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € (30 126 Sk) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátkou JUDr. K. A. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej

mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2007, ktorá bola 632,54 € (19 056 Sk).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 105,42 € (3 176 Sk), t. j. spolu 210,85 € (6 352 Sk), čo spolu s režijným paušalom 2 x 6,31 € (190 Sk) (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 223,46 € (6 732 Sk). Keďže advokátka je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 265,92 € (8 011,08 Sk).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2009